

Teknolojik Çöp

2012-02-05

Teknolojiyle sadece tüketici olarak takip edenler için öyle görünmeyebilir, ancak, evet, 1960'lardan bu yana teknoloji daha ufak adımlarla ilerliyor. İnternet çok yeni gelebilir, ancak o da o zamanlardan beri hemen hemen aynı yapıyı kullanıyor. Web (veya HTTP – *HyperText Transfer Protocol*) ortaya daha geç çıktı, doğru, ancak İnternet'in temeli olan yönlendirme ve bağlantıyı idare eden IP (*Internet Protocol*) o zamanlardan beri değişmedi.

Bu diğer alanlar için de geçerli. Hava araçlarında o zamanlardan beri önemli bir değişiklik olmadı, daha büyük ve daha hızlı yapmaya çalışıyorlar. Kullandığımız arabalar hala uçmuyor (ve elektrikli bile değil.) Televizyonlar hala kanal değiştirmemizi bekliyor. Evlerimizi hala o zamanki malzeme ve tekniklerle yapmaya çalışıyoruz.

İvrir zıvrır değişti tabi biraz, iPhone 4S çıktı mesela, bilgisayarlarımızı artık delikli kartla değil, ekranlarına basarak kullanıyoruz, arabalarımız nereye gideceğimizi gösteriyor, evlerde duvarların arasına köpük koyunca ısı yalıtımı yapıldığını keşfettik.

Biyolojide *Kambriyen patlaması* adı verilen bir fenomen vardır. Günümüzdeki canlıların pek çoğu nisbeten kısa bir süre içinde ortaya çıkmıştır. Bu konuda Stephen Jay Gould'dan okuduğum açıklama, gelişme gösteren sistemlerin bu şekilde patlamalarla ilerlemesinin doğal olduğuna dairdi. Aklımda *sigmoid* eğrisine benzer bir resim kalmış. Eğrinin orta noktasında *hız* en yüksek seviyede, ortalamayı geçince yavaşlıyor.

İşte biz de teknolojiadaki Kambriyen patlamasını herhalde geride bıraktık. Teknoloji ilerlemeye devam ediyor, ancak yavaşladı. Tabana yayılmaya başlaması ve günlük hayata girmesi bu intibayı hafifletiyor, ancak büyük teknoloji değişimleri artık daha az yaşıyor. Bill Gates'in kablosuz ağ bağlantısı ilk defa standardize edildiğinde *bunu gelecek nesiller bizim neslimizin önemli bir icadı olarak hatırlayacak* mealinde bir konuşması vardı. Eh, 1900'lerde uçak, sonra nükleer enerji ve silahlar, sonra bilgisayar nesli geldi, bizimkine de *kablosuz ağ bağlantısı* isimli bazen çalışır, bazen çalışmaz şeyi icad etmek düştü.

Bunlar konuyla ilgili bir yazıyı okurken aklıma geldi. Orada söylenenlerin (bilimkurgu vs.) pek geçerli olduğuna inanmıyorum. Organizasyonel beceriksizliğin

katkısı var tabi, ancak biz gerçekte şu an teknolojinin yarattığı *teknolojik artıkların* etkisini hissediyoruz.

Seneler önce buna dair bir şey yazdığımı hatırlıyorum ama bulmak ve link vermektense ufak bir özet geçeyim: Çok hızlı çoğalabilen bakterilerin dünyayı işgal etmesine ne engel olur? Birincisi yeterince gıda bulamazlar, ikincisi de bulundukları ortama bıraktıkları atıklar üremelerini yavaşlatır.

Teknolojik ilerlemede de aynı prensibin çalıştığını görüyoruz. Teknolojiyi asıl ilerleten etken olan *savaşlar* azaldı ve teknoloji giderek kendi *çöp insanını* üretti. Her işimizi daha çabuk yapıp, kararlarımızı daha iyi almak mümkün olduğu halde, teknolojinin yarattığı rahatlığı önceki nesillerin çalışmaya ve düşünmeye ayırdığı zamanı azaltmak için kullanıyoruz. Ev hanımları, misalen, elli sene önce hayal edemeyecekleri kadar otomatik bir evde yaşadıkları halde, faydalı herhangi bir faaliyet yerine ebleh kadın programlarına zaman ayırıyor. İşe gidenler daha fazla zamanlarını trafikte kaybediyor ve iş verimleri düşük, telefon, Internet ve eposta o kadar çok gereksiz uyarıcı üretiyor ki, insanların iş yerinde verimli çalışması mümkün değil. Çalışma saatleri artıyor ve insanlar bundan mutsuz oluyor ama işin çoğu diğer insanları bir şekilde eğitmek, bilgilendirmek, onlarla iletişim içinde olmak için yapılıyor. Öğrencilerimizin pek çoğu bilgisayar kullanabiliyor, ancak logaritma cetveliyle çalışan öncekiler kadar iyi düşünemiyor. Mühendislerimizin yaptığı iş de bilgisayarda çizim yapıp, sonuç görmek...

Salim kafayla düşünmek teknolojinin sağladığı bir imkan değil. IQ değerleri ilerliyor olabilir (çünkü IQ testi çöze çöze öğreniyoruz) ama insanların daha iyi düşündüklerine güvenmiyorum. Bilakis, insan tabiatındaki *düşünceden mümkün olan her yolla kaçmak* eğilimine daha çok imkan yaratılıyor. Televizyonda, Internet'te, telefonlarımızda vakit öldürmek için imkanlar sınırsız.

Teknoloji kendi çöplüğünü üretiyor ve insanlık onda debeleniyor. *Sosyal medya* denen şeye *teknolojik ilerleme* demeye insan utanır, ama öyle lanse etmek, Facebook, twitter veya Google+ bir iki ufak değişiklik yapınca *innovasyon* sayılmak bugünlerin zehri.

Enformasyon batağında boğulmaya doğru giden karar alıcıların giderek aptallaşması da başka bir sebep tabi.

İşte bu saiklerle teknolojik ilerleme yavaşlıyor, ancak *içimdeki his* petrolün azalmasıyla beraber yeni bir teknolojik Kambriyen'e doğru yol alabileceğimiz yönünde. Teknolojik Kambriyen'e doğru değilse, zira, biyolojik Kambriyen'e doğru yol almamız hayli muhtemel.